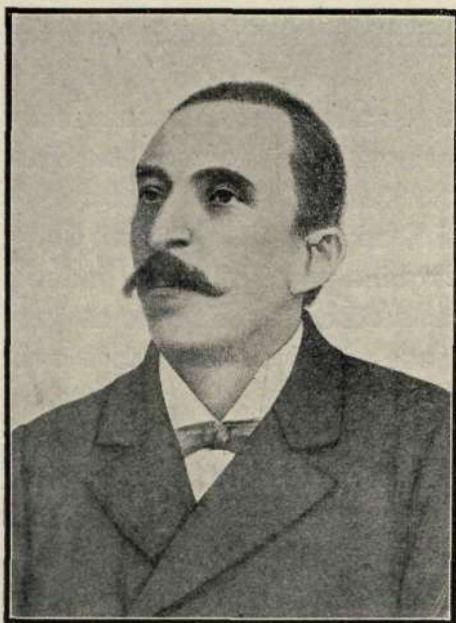

JOSIP KOZARAC

[1858-1906].

Josip Kozarac spada *medju šumare-književnike*. Dakle pisati o njemu i njegovom radu znači prikazati Kozarca i kao šumarskog stručnjaka i kao beletristu. Najbolji prikaz njegova književna rada sadržan je u njegovoj autobiografiji, koju je donio u svoje vrijeme „Život”. Ovdje ćemo se ograničiti u glavnome na *prikaz Kozarca kao šumara*.

Rodio se godine 1858. u Vinkovcima, umro godine 1906. u Koprivnici. Osnovnu školu i gimnaziju svršio je u Vinkovcima, a visoku školu za kulturu tla (šumarstvo) u Beču (1876—1879). Sedam je godina „vježbenikovao” o osam (1886—1895) „šumarevao”. Dakle nakon punih 15 godina bio je Kozarac u službi ondje, gdje se danas nadje svaki apsolvant gotovo neposredno po svršetku nauka. Tek godine 1896. imenovan je za nadšumara. Godine 1906.

izabran je za *urednika Šumarskog Lista*, te je vodio uredničke dužnosti sve dok se godine 1898. radi slabog zdravlja nije zahvalio na uredništvu. U dva maha 1893. i 1899. vršio je funkcije povjerenika za viši šumarski državni ispit.

Godine 1903. imenovan je šumarnikom u Vinkovcima i zamjenikom šefa ureda te skoro (1906) i preminuo. Koliki je ugled i poštovanje uživao Kozarac i u nešumarskim redovima svjedoči činjenica, da se poslije njegove smrti ustrojio u Vinkovcima odbor za podignuće spomenika pokojniku.

Kozarac je — pored obilnog rada na polju lijepe knjige — napisao u Šumarskom Listu više *stručnih članaka* i u njima razradjivao važna pitanja. Napominjemo slijedeće: „Je li naravno pomladjivanje u visokih hrastovih šuma putem čiste sječe sa predzabranama opravdano” (1885., str. 129.); „O potrebi vode šumskog drvlja” (1885., str. 262., 321.); „Novi pravac gospodarenja u državnih hrastih Spessarta u Njemačkoj” (1886., str. 107.); „U oči ovogodišnje glavne skupštine”. Pozdrav u stihovima (1886., str. 277.); „K nauci o uzgoju šuma” (1886., str. 376); „K pitanju pomladjivanja po-

savskih hrastika" (1887., str. 50., 241.); „O proredjivanju šuma" (1880., str. 356); „Pisma iz Posavine" (1887., str. 489.); „Aus dem Auenmittelwalde" (1889., str. 185.); „Važnost proredjivanja" (1890., str. 109.).

U Österr. Forst und Jagdzeitung, Wien, otisnuti su ovi njegovi članci:

„Aus dem Eschenwalde" (1885., str. 118.); „Zur Wiederverjüngung der slavonischen Saveeichenwälder (1886., str. 121. i 128.); „Dunkle Punkte in der Bewirtschaftung der slavonischen Eichenwälder" (1886., str. 271. i 277.); „Über Ausläuterungen und Durchforstungen in den slavonischen Eichenwäldern" (1899. str. 250.).

Svi ovi Kozarčevi članci *tražili su lijeka onim šumsko-uzgojnim pogrješkama*, koje su desetgodištima bile počinjane u posavskim državnim šumama time, što su godimice velike šumske površine isječene, a da se nije prije riješilo pitanje, kako da se te sječine najracionalnije i pomlade.

Svakogodišnje šumske sječine, do 1500 jut. velike, nizale su se jedna za drugom i prepuštale naravi.

Kada su opažene zle strane tih postupaka, naredjeno je za buduće, da se imadu izlučivati sjekoredi, sadržavajući 5 godišnje sječine, te da se ovi imadu odmah stavljati i u predzabranu.

No i to, općenito i posve šablonski postavljeno pravilo, nije donijelo u svim slučajevima lijeka, jer se nisu pri tome uzimali u obzir niti stajbina pojedinih sastojina niti sastojinske sastavine tih šuma. Kozarac dopušta, da su te odredbe prikladne za prvi i drugi pojas hrastovih šuma, što leže po gredama, te gdje se nalazi 60—70% hrastovih stabala u sastojini, ali ih drži neprikladnima za treći pojas tih šuma, gdje su pretežito stari brijestovi i jasenovi te jedva 30% hrastova. Posvema pogrješnim proglašuje dugogodišnje predzabrane u četvrtom pojasu tih šuma u pretežito čistim jasicima i brjesticima duž Save i njenih nizina. Na sve to potakla su ga pored razmišljanja šumsko uzgojne naravi još i računi o čistom prihodu sastojina. Ovi da se znatno snižuju u doba sječivosti usljed višegodišnjeg gubitka prihoda iz zabranjene paše i žirovine uvijek onda, kada te zabrane nisu bezuvjetno nužne ili su predugo podržavane. Od ne manje lošeg utjecaja, da su troškovi oko umjetnog pomladjivanja i nadopunjavanja onda, ako se svemu tomu dalo predusresti svrsishodnim rukovanjem oplodne sječe.

Kozarac prigovara, što se u mladim, na hiljade jutara velikim sastojinama ne provadja racionalno čišćenje i prorede, akoprem sastojine za tim radovima upravo vapiju. Čini za to odgovornim pogrješne stavke prodajnih cijenika, koji su tražili iste cijene za metar drva iz šuma na obali Save kao i iz onih, koje su bile 10—15 kilometara od Save odaljenije.

Kozarac je podvrgao kritici i način gospodarenja u jasenovoj prebornoj šumi.

Svi Kozarčevi šumarski radovi *pisani su koncizno, otmenim i biranim jezikom* te protkani *živom logikom* i *profundnim stručnim znanjem*. Njegovo kritikovanje zatečenih stručnih pogrješaka u gospodarenju sa državnim šumama prožeto je dubokom ljubavlju za šumu i živom željom, da se što prije provedu reforme, koje će moći, da nastalo zlo iz tih šuma odstrane. Svaki njegov šumarski redak ne odiše samo nje-

govom velikom ljubavlju za rodjeni kraj, već i željom da se zavede red i digne renta slavonske šume — koju je milovao nada sve.

Nigdje sitničave zagrižljivosti, nigdje drugarske nesnošljivosti. Sve, što je napisano, u skladu je sa otmenim značajem piščevim. I danas, listajući i prebirući po njegovim člancima pisanim prije 25 i 30 godina, konstatujemo sa zadovoljstvom, da su sve te *radnje od trajne vrijednosti*.

Ne smije se prešutiti, da smo sa Korzacom godine 1898./1899. povelu žive pregovore da se odluči za svoje umirovljenje, te da uz *uredništvo lista preuzme i tajništvo Šumarskog Društva*. Na to nas je navodila želja, da se pomučeni tada odnosi u upravi Šumarskog Društva iz temelja poprave, te da Kozarac ostane posve očuvan za struku. Držali smo da bi se na taj način dalo ne samo popraviti narušeno mu zdravlje, život produžiti, već da bi njegova ličnost svojim trajnim boravkom u Zagrebu mogla blagotvorno utjecati na naše literarne prilike. „Prenesite mi Vinkovce u Zagreb, pa ćemo se laglje pogoditi“, odvrati nam pokojnik, koji očito nije bio voljan da završi svoju karijeru. I tako nam ostade — nažalost — i ta želja neispunjena, očito na štetu Društva.

Kozarčevi posljednji časovi bili su puni tuge, boli i jada. Njegov bodri duh nije nikako mogao da se odijeli od prekrhkoga tijela. Umro je gluh i posve slomljen od nemile sušice. Pred smrt je snovao posljednje svoje dijelo „Žive kapitale“ kao pandan svojim „Mrtvim kapitalima“, ali ga nije dovršio.

Opraštajući se sa našim odličnim pokojnikom, polažemo u duhu na njegov grob zelenu hrastovu spomen-grančicu u želji, da se i njegovi šumarski stručni radovi saberu u posebnom izdanju, te tako uspomena na šumara Josipa Kozarca *otme zaboravi i sačuva potomstvu*. Ovo tim prije, što oni sadržavaju sve i jezične i stručne odlike te su kao takovi i zavrijedili, da budu našim mladima ne samo pouka već i pobuda, kako se šumarska znanost treba idealno da shvati, a sa koliko ljubavi, ozbiljnosti i dosljednosti treba da se njezine zasade provode u praktičnom službovanju i realnom životu.

